

II. Rákóci Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Képzési szint	BSc	Tagozat	Nappali/Levelező	Tanév/félév 1.	2024/2025
---------------	-----	---------	------------------	-------------------	-----------

Tantárgyleírás

A tantárgy címe	Pszichológia (fejlődéslélektan és pedagógiai pszichológia)
Tanszék	Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék
Képzési program	013 Felsőfokú (bachelor) szintű Tanító képzés
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	A tantárgy típusa: kötelező Kreditek száma: 5 Előadások: 30 óra. Szemináriumok / gyakorlati órák: 30 óra. Laboratóriumi munka: - Önálló munka: 90 óra.
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Dr. Berghauer-Olasz Emőke PhD docens, Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás-és Intézményvezetés Tanszék berghauer.olasz.emoke@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	A "Fejlődéslélektan és pedagógiai pszichológia" tantárgy a felsőoktatási alapképzési szakok 01 Oktatás/Pedagógia ismeretkörébe tartozó hallgatók képzésének strukturális-logikai rendszerében szerepel. A tantárgy összetett, integrált diszciplínaként kerül tárgyalásra, amely szorosan kapcsolódik a filozófiai, társadalomtudományi és természettudományi tantárgyak rendszeréhez.
A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei	A "Fejlődéslélektan és pedagógiai pszichológia" tantárgy sajátossága a 01 Oktatás/Pedagógia ismeretkörébe tartozó alapképzési szakok hallgatói számára abban rejlik, hogy pszichológiai felkészítést nyújt a jövő pedagógusainak szakmai tevékenységük megvalósításához. Továbbá elősegíti a jövőbeli tanárok kognitív és szakmai orientációjának kialakítását, valamint olyan szakmai kompetenciák rendszerének megalapozását, amelyek lehetővé teszik a pedagógiai tevékenység hatékony végrehajtását, figyelembe véve az oktatási folyamat szereplőinek egyéni és életkori fejlődési törvényszerűségeit. A "Fejlődéslélektan és pedagógiai pszichológia" kurzus fontos tényező a hallgatók tudományos-pedagógiai világképének, szociokulturális és pszichológiai-pedagógiai gondolkodásának formálásában, humanisztikus beállítódásaik és konstruktív nézeteik kialakításában az oktatási tér dimenzióinak értelmezése során, amely hozzájárul a szakmai kompetenciák fejlődéséhez.

A "Pszichológia (általános, fejlődéslélektan és pedagógiai)" tantárgy célja, hogy elméleti ismeretekkel vértessze fel a hallgatókat a psziché működésének törvényszerűségeiről, az ember fejlődésének pszichológiai sajátosságairól az ontogenezis során, valamint az oktatási tevékenység törvényszerűségeiről. A tantárgy keretében a hallgatók elsajátítják a tudományos fogalmak rendszerét, képessé válnak a pszichés jelenségek elemzésére, és a megszerzett ismereteket, készségeket és gyakorlati jártasságokat alkalmazzák tanulmányi tevékenységük és szakmai gyakorlatuk során.

A tantárgy elsajátításának fő feladatai a következők:

1. A hallgatók elsajátítsák a pszichológia alapvető kategóriáit, megértsék a pszichés tevékenység mechanizmusait és törvényszerűségeit, valamint az emberi lét geneziséit.
2. Elősegíteni az általános pszichológiai ismeretek, készségek és képességek rendszerbe foglalását, valamint a teoretikus tudás alkalmazását az emberi viselkedés különböző életkori szakaszainak elemzésére, értékelésére és előrejelzésére, különös tekintettel az oktatási tevékenység rendszerére.
3. Meggyőződés kialakítása a pszichológiai ismeretek fontosságáról a gyermekekhez való egyéni hozzáállás megtalálásában, az emberi viselkedés törvényszerűségeinek és sajátosságainak, pszichés állapotának és kognitív tevékenységének megértésében.
4. Elősegíteni a hallgatók pozitív hozzáállását a jövőbeli hivatás elsajátításához és további önfejlesztéshez, valamint szakmai kompetenciáik kialakításához az oktatási tevékenység megvalósításához szükséges szakmai feladatok megoldása terén.

Az oktatási program követelményeinek megfelelően a hallgatóknak a következőket kell tudniuk:

- A pszichológia (fejlődéslélektan, pedagógiai pszichológia) alapvető kategóriáinak lényegét.
- A valóság pszichés tükrözésének lényegét és sajátosságait, a psziché fejlődésének szintjeit és megnyilvánulási formáit.
- A személyiség aktivitásának forrásait, fejlődési tényezőit és a személyiség motivációs szükségletvilágának sajátosságait.
- Az ember pszichés fejlődésének feltételeit, mozgatórugóit és alapvető törvényszerűségeit; megérteni a pszichés fejlődés időszakainak elméleti megközelítéseinek lényegét.
- A pedagógiai tevékenységben pszichológiailag megalapozott döntések meghozatalának pszichológiai sajátosságait.

A hallgatóknak képesnek kell lenniük:

- Tipikus pszichológiai feladatok megoldására, pszichológiai-pedagógiai helyzetek elemzésére, példák hozására, amelyek konkretizálják a pszichológiai tudomány elméleti téziseit.
- A pszichológiai ismeretek gyakorlati jelentőségének értékelésére; az elsajátított ismeretek és készségek alkalmazására szakmai tevékenységük és interperszonális kapcsolataik megszervezése során.
- A személyiség viselkedésének tudományosan megalapozott pszichológiai értelmezésének befogadására, a személyiség alapvető pszichés, szociálpszichológiai és pszichofiziológiai megnyilvánulásainak figyelembevételére; a pszichológiai

módszerek alkalmazására az oktatási tevékenység alanyainak értékelésében.

Kompetenciák

Integrált kompetencia:

Képesség speciális feladatok és gyakorlati problémák megoldására a pedagógiai oktatás területén, a szakmai tevékenység során vagy a tanulási folyamatban, amely magában foglalja az alapvető elméletek és módszerek alkalmazását az alapfokú oktatásban és pedagógiai munkában, és amelyet bizonytalan feltételek és követelmények jellemeznek.

Általános kompetenciák:

ÁK-4: Képesség csapatomunkára.

ÁK-5: Képesség problémák felismerésére, megfogalmazására és megoldására.

ÁK-7: Képesség társadalmi felelősségteljes és tudatos cselekvésre.

ÁK-8: Képesség etikai megfontolások (motivációk) alapján cselekedni.

ÁK-9: Képesség döntéshozatalra és cselekvésre, a korrupció és a tisztességtelen viselkedés minden formájának elutasítása mellett.

Szakmai (speciális) kompetenciák:

SK-4: Képesség saját érzelmi állapotainak kezelésére, konstruktív és partnerségi együttműködés kialakítására az oktatási folyamat résztvevőivel, az alapfokú oktatásban résztvevők tanulási motivációjának kialakítására és tanulási tevékenységük megszervezésére.

SK-6: Képesség az oktatási folyamat megszervezésére az általános iskolában, figyelembe véve az alsó tagozatos tanulók életkori és egyéni sajátosságait, kritikus gondolkodásuk fejlesztésére és értékorientációik kialakítására.

SK-10: Képesség szakmai-pedagógiai tevékenységekre inkluzív környezetben, különböző kategóriájú speciális oktatási igényű gyermekekkel.

SK-12: Képesség információkat, ötleteket, problémákat, megoldásokat és saját tapasztalatokat szakemberek és nem szakemberek számára bemutatni, és érvekkel alátámasztani azokat az általános iskolai környezetben partnerségi együttműködés alapján.

Tanulási eredmények:

PR-02: Bonyolult szakmai tevékenységek és projektek irányítása az általános iskola környezetében, döntéshozatal és végrehajtás előre nem látható munkai és tanulási környezetekben.

PR-08: Konstruktív és partnerségi együttműködés megszervezése az általános iskola oktatási folyamatának résztvevőivel, a mentális egészség megőrzésének gyakorlatainak alkalmazása és tudatos érzelmi reagálás.

PR-09: Az oktatási folyamat tervezése és megszervezése az általános iskolában, az iskolai és iskolán kívüli tevékenységek és események, különböző szervezési formák és órátípusok alkalmazása a tudományosság elvének és az általános iskola szabályozó dokumentumainak követelményei betartásával.

PR-11: Adatok gyűjtése, értelmezése és alkalmazása az általános oktatás területén, tudományos tevékenységek módszereinek felhasználásával.

PR-13: Oktatási tér megszervezése az univerzális design elveinek betartásával, biztonságos és egészséges környezet kialakítása, oktatási terek megtervezése az általános iskolai tanulókkal közösen, figyelembe véve életkori sajátosságait, érdeklődési körüket és szükségleteiket, a biztonsági, egészségügyi és higiéniai követelmények betartásának biztosítása, valamint pszichológiailag kényelmes oktatási környezet kialakítása.

PR-14: Az alapfokú oktatásban résztvevők egyéni és differenciált fejlesztésének biztosítása, különös tekintettel a speciális oktatási igényű gyermekek lehetőségeire.

PR-15: Megelőző intézkedések végrehajtása az alapfokú oktatásban résztvevők életének, fizikai és mentális egészségének megőrzése érdekében, elsősegélynyújtás szükség esetén, valamint intézkedések tervezése és végrehajtása a zaklatás és az erőszak különböző formái, illetve a diszkrimináció minden formája ellen az általános iskolai tanulók és az oktatási folyamat más résztvevői között.

PR-16: A kommunikáció alapvető technikáinak alkalmazása felnőttekkel, különböző formák és eszközök felhasználása a szülőkkel, kollégákkal, más szakemberekkel való kommunikációhoz az általános iskolai oktatási folyamat támogatása érdekében, a pedagógiai és szakmai fejlődés irányítása egyének és csoportok számára.

PR-17: Az alapvető korrupcióellenes, társadalmi és akadémiai integritás elvek ismerete, amely szükséges a korrupcióval és a tisztességtelen viselkedés megnyilvánulásaival szembeni intolerancia kialakításához az oktatásban résztvevők körében, és ezek alkalmazása a szakmai tevékenységben.

Tartalmi modulok

1. modul:

A FEJLŐDÉSLÉLEKTAN ELMÉLETI ALAPJAI. A PSZICHÉ FEJLŐDÉSÉNEK TÖRVÉNYSZERŰSÉGEI AZ ONTOGENÉZISBEN

1.A fejlődéslélektan tárgya, feladatai és módszerei.

2.A A fejlődéslélektan filozófiai előfutárai, jeles képviselői, a fejlődéslélektan központi kérdései.

3. A társas kapcsolatok kialakulását meghatározó korai tényezők. Kötődésméletek.

4.Az életkori fejlődés alapvető törvényszerűségei és periódusai.

2. modul

A SZEMÉLYISÉG ÉS A PSZICHÉS FEJLŐDÉS SAJÁTOSSÁGAI KÜLÖNBÖZŐ ÉLETKORI SZAKASZOKBAN

5. A pszichés fejlődés jellemzői az ontogenezis során.

6. A személyiségfejlődés jellemzői, állomásai. A méhen belüli fejlődés és születés.

7. Az újszülöttkor és csecsemőkor.

8. Kisgyermekkor.

9. Az óvodáskorú gyermekek pszichológiája.

10. A kisiskoláskor pszichológiája.

	11. A gyermekek iskolai adaptációs problémái, az iskolaalkalmasság kérdésköre. 12. A serdülőkor pszichológiája. 13. Az ifjúkor pszichológiája. 14. Az akmeológia és az életút pszichológiai megközelítése 3. modul: A PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEI. A NEVELÉS ÉS OKTATÁS PSZICHOLÓGIÁJA. A TANÁR PSZICHOLÓGIÁJA 15. A pedagógiai pszichológia általános kérdései. A nevelés és oktatás pszichológiájának alapjai. 16. A tanulás pszichológiája. 17. Az oktatás pszichológiája. 18. A tanulók pszichológiai sajátosságai, egyéni jellemzők. 19. Az inkluzív oktatás pszichológiája. 20. A nevelés, önnevelés, átnevelés szociálpszichológiai és életkori aspektusai, valamint a nehéz serdülőkkal való munka sajátosságai. 21. Irányítás és fegyelmezés az osztályteremben. 22. A pedagógus személyiségének pszichológiai portréja a pedagógiai tevékenység és a tanári kollektíva kontextusában 23. A pedagógiai tevékenység és a szakmai kommunikáció pszichológiája
--	--

A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei

Félévi feladat	Elérhető pontszám	Értékelés szempontjai	
1. Modul 3. Téma. A társas kapcsolatok kialakulását meghatározó korai tényezők. Gyakorlati munka. Újszülött-anya interakció megfigyelése	5	A munkáért járó pontszám az alábbi követelmények betartásától függ: • A gyakorlati feladatok időben történő teljesítése; • A feladatok teljeskörű elvégzése; • A gyakorlati feladatok minőségi végrehajtása; • Az önálló munkavégzés; • Kreatív megközelítés a feladatok elvégzésében; • Kezdeményezés a tanulmányi tevékenység során.	
3. Modul 18. Téma. A tanulók pszichológiai sajátosságai, egyéni jellemzők. Gyakorlati munka. A tanuló pszicho-	5	A munkáért járó pontszám az alábbi követelmények betartásától függ: • A gyakorlati feladatok időben történő teljesítése; • A feladatok teljeskörű elvégzése; • A gyakorlati feladatok minőségi végrehajtása; • Az önálló munkavégzés; • Kreatív megközelítés a feladatok elvégzésében; • Kezdeményezés a tanulmányi tevékenység során.	

pedagógiai jellemzése.																																				
3.Modul 21. Téma. Irányítás és fegyelmezés az osztályteremben. Gyakorlati munka. Iskolai osztály jellemzése, szabályainak megfigyelése.	5	A munkáért járó pontszám az alábbi követelmények betartásától függ: • A gyakorlati feladatok időben történő teljesítése; • A feladatok teljeskörű elvégzése; • A gyakorlati feladatok minőségi végrehajtása; • Az önálló munkavégzés; • Kreatív megközelítés a feladatok elvégzésében; • Kezdeményezés a tanulmányi tevékenység során.																																		
		A hallgatók tanulmányi eredményeit a tantárgyból egy moduláris-rangsorolási rendszer alapján értékeli, amely az operatív beszámolás elvén, a tudásszint, a képességek és készségek felhalmozódó értékelési rendszerén alapul; a végső pontszámok bővítésével 100 pontra. Értékelési skála: nemzeti és ECTS. <table><tr><th rowspan="2">Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján</th><th rowspan="2">Osztályzat az ECTS szerint</th><th colspan="2">Osztályzat a nemzeti skála alapján</th><th rowspan="2">beszámoló értékelése</th></tr><tr><th>vizsga, évfolyammunka, gyakorlat értékelése</th><th></th></tr><tr><td>90-100</td><td>A</td><td>jeles</td><td>5</td><td rowspan="5">megfelelt</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B</td><td rowspan="2">jó</td><td rowspan="2">4</td></tr><tr><td>75-81</td><td>C</td></tr><tr><td>64-74</td><td>D</td><td rowspan="2">elégséges</td><td rowspan="2">3</td></tr><tr><td>60-63</td><td>E</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>elégtelen a pótvizsga lehetőségével</td><td>2</td><td>nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével</td></tr><tr><td>0-34</td><td>F</td><td>elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével</td><td>2</td><td>nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével</td></tr></table> A hallgató tantárgyi teljesítményének értékeléséhez (maximum 100 pont) a vizsgán elért pontszámot (maximum 30 pont) hozzáadják a tanulmányi munka során szerzett pontszámhoz (maximum 70 pont): $R_{\text{DHC}} = R_{\text{HP}} + R_{\text{AT}}$. Gyakorlati órákon nyújtott teljesítmény (szóbeli válaszok, oktatói kérdésekre adott válaszok, prezentáció) – 20 pont. Önálló munka – 15 pont. Dolgozat – 25 pont. Szóbeli vizsga – 40 pont. Összesen – 100 pont. A vizsgára azok a hallgatók bocsáthatók, akik részt vettek az előadásokon és gyakorlati órákon, teljesítették a javasolt	Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján	Osztályzat az ECTS szerint	Osztályzat a nemzeti skála alapján		beszámoló értékelése	vizsga, évfolyammunka, gyakorlat értékelése		90-100	A	jeles	5	megfelelt	82-89	B	jó	4	75-81	C	64-74	D	elégséges	3	60-63	E	35-59	FX	elégtelen a pótvizsga lehetőségével	2	nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével	0-34	F	elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	2	nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével
Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján	Osztályzat az ECTS szerint	Osztályzat a nemzeti skála alapján			beszámoló értékelése																															
		vizsga, évfolyammunka, gyakorlat értékelése																																		
90-100	A	jeles	5	megfelelt																																
82-89	B	jó	4																																	
75-81	C																																			
64-74	D	elégséges	3																																	
60-63	E																																			
35-59	FX	elégtelen a pótvizsga lehetőségével	2	nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével																																
0-34	F	elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	2	nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével																																

		minimális tanulmányi feladatokat, beszámoltak önálló munkájukról, prezentációt tartottak, és egy félév alatt 60 pontot gyűjtöttek. Fontos előfeltétele a vizsgára bocsátásnak az elmulasztott előadások pótlása. Az ellenőrzés általában egyéni feladatok írásbeli elvégzésével történik, amelyeket az oktató ellenőriz és értékel. A hallgatók tanulmányi eredményeinek értékelése során a következő módszereket alkalmazzák: • szóbeli ellenőrzési módszerek: egyéni kikérdezés, frontális kikérdezés, beszélgetés; • írásbeli ellenőrzési módszerek: írásbeli tesztelés, óraterv kidolgozása; • önellenőrzési módszerek: önértékelés, önanalízis.	
A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények	Akadémiai integritás: Minden írásbeli munkát plágiumra ellenőriznek, és csak akkor tekinthetők elfogadhatónak, ha az eredeti szerzői szöveg legalább 80%-os eredetiséget mutat. Az írásbeli dolgozatok másolása tilos. A különböző teljesítmény-ellenőrzések során a mobil eszközök használata csak az oktató engedélyével megengedett. <u>Положення про академічну доброчесність в ЗУІ</u> <u>Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ</u> A tantárgy szemléltetése az órák folyamán prezentációk (ppt) formájában multimédia kivetítő segítségével valósulnak meg, magyar és ukrán szerzők tankönyveinek és segédanyagainak felhasználásával. A tantárgy tantárgymódszeri ellátásához felhasználható: – az előadások jegyzetének nyomtatott és elektronikus változata; – szemléltetési anyag (ábrák, táblázatok); – multimédiás anyagok (videók, kisfilmek) – szétosztható anyag; – a tanszék, illetve a főiskola könyvtárának segédanyagai és tudományos monográfiái		
A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok	Ajánlott irodalom		

1. Сергій Максименко. Загальна психологія. 3-є видання. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2021. 272 с.
2. Тетяна Дуткевич. Загальна психологія. Теоретичний курс. Центр учбової літератури. 2021. 388 с.
3. Оксана Сергеєнкова, Олеся Столярчук, Олена Коханова, Олена Пасека. Загальна психологія. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2021. 296 с.
4. Оксана Сергеєнкова, Олеся Столярчук, Олена Коханова, Олена Пасека. Вікова психологія. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2021. 376 с.
5. Оксана Сергеєнкова, Олеся Столярчук, Олена Коханова, Олена Пасека. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2021. 168 с.
6. М.Й. Варій: Загальна психологія. Центр учбової літератури, Київ, 2009.
7. Вольнова Л.М. Загальна психологія. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи студентів. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. – 95 с.
8. О. Л. Мачушник. Загальна психологія. Тестові завдання: Навчально-методичний посібник. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2012. – 76 с.
9. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та [ін.]: Загальна психологія : навч. посіб. /– К. : Каравела, 2012. – 464 с.
10. В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В: Темрук Загальна психологія : практикум : навч. посібник. – К. : Каравела, 2011. – 280 с.
11. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та [ін.]: Загальна психологія: хрестоматія : навч. посібник / О– К. : Каравела, 2012. – 640 с.
12. Павелків Р. В. Загальна психологія / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2009.– 576 с.
13. Т. М. Зелінська, І. М. Михайлова: Практикум із загальної психології : навч. посібник / – К. : Каравела, 2010. – 272 с.
14. Приходько Ю.О. Психологічний словник-довідник : навч. посібник / Ю. О. Приходько, В. І. Юрченко. – К. : Каравела, 2012. – 328 с.
15. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2011. – 464 с. – (Альма-матер).
16. Цимбалюк І. М., Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів / І. М. Цимбалюк, О. Ю. Яницька. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
17. R. L. Atkinson – R. C. Atkinson – E. E. Smith – D. J. Bem – S. Nolen – Hoeksema: Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
18. Berghauer – Olasz E. (Бергхауер - Олас Е. Л.): Методичні вказівки з дисципліни. Вікова та педагогічна психологія / Módszertani segédanyag. Fejlődéslelektan és pedagógiai pszichológia tantárgyból. Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ (протокол № 8 від 03.12.2020 р.) p. 78 <https://okt.kmf.uz.ua/ppt/oktat-ppt/>
19. Berghauer – Olasz E. Általános pszichológia. Módszertani segédanyag. Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ (№ 12 від 22 грудня 2021 р.), 64 p. <https://okt.kmf.uz.ua/ppt/oktat-ppt/>
20. Zimbardo, P.: Pszichológia mindenkinek I-IV. Libri Kiadó, Budapest, 2019.
21. Cole, S. R., Cole, M.: Fejlődéslelektan. Osiris Kiadó, Budapest. 2009.. 892 с.

22. Mérei F. Binét. Á. Gyermeklélektan. Medicina Kiadó, Budapest, 2011, 262с.

Digitális segédanyagok

https://studme.com.ua/139411035109/psihologiya/obschaya_psihologiya.htm

Кущенко І. В. Практикум з психології : навч.-метод. матеріали з дисципліни [Електронний ресурс] / І. В. Кущенко. – К. : Навч.-наук. ін-т права та психології НАВС, 2011. – 25 с. – Режим доступу : <http://do.gendocs.ru/docs/index-189098.html>

Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Практикум із загальної психології» (2-3 курсів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ruh.znaimo.com.ua/index-20011.html>

Ставицька С. О. Навчальна програма з дисципліни «Загальна психологія» для слухачів спеціальності – 7.040.101. «Психологія» [Електронний ресурс] / Світлана Олексіївна Ставицька. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2008. – 18 с. – Режим доступу: http://lib.unicyb.kiev.ua/books/.psih.08_stavitska.doc

Туриніна О. Л. Навчальна програма дисципліни «Практикум із загальної психології» (для бакалаврів) [Електронний ресурс]. – К. : МАУП, 2005. – 18 с. – Режим доступу : http://library.iapm.edu.ua/metod/2280-praktuk_zag_ps.pdf